

Ειδικές προδιαγραφές των θεμάτων για το γνωστικό αντικείμενο

«ΙΣΤΟΡΙΑ»

Α΄ τάξης ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ.

Οι εκπαιδευτικοί που θα εκπονήσουν θέματα για το γνωστικό αντικείμενο «**Ιστορία**» της Α΄ τάξης ΓΕ.Λ και ΕΠΑ.Λ. είναι αναγκαίο να λάβουν υπόψη τους τα θεσμικά κείμενα που αφορούν τις οδηγίες διδασκαλίας, την εξεταστέα ύλη και τον τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος σε συνάρτηση πάντα με το οικείο ΠΣ, αλλά και το **γενικό πλαίσιο** και τις **γενικές προδιαγραφές** για τη διαμόρφωση των θεμάτων (είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τ.Θ.Δ.Δ.).

Επίσης, να λάβουν υπόψη τους τις ακόλουθες **ειδικές προδιαγραφές**:

Στην **ΟΜΑΔΑ Α΄** (που επιλέγεται από την Τ.Θ.Δ.Δ. και αντιστοιχεί στο 50% της βαθμολογίας) περιλαμβάνονται **δύο (2) θέματα** που αναλύονται σε επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις των μαθητών/τριών (χρονολογίες, ιστορικές έννοιες, ιστορικά φαινόμενα ή γεγονότα, δράση προσώπων κ.λπ.):

1. Το **1^ο ΘΕΜΑ** περιλαμβάνει :

α) ερωτήσεις «αντικειμενικού ή κλειστού τύπου» (**1.α.**), που βαθμολογούνται με **δέκα (10) μονάδες**

β) εξήγηση, δύο ή τριών, ιστορικών όρων/εννοιών (**1.β.**), που βαθμολογείται με **δεκαπέντε (15) μονάδες**.

2. Το **2^ο ΘΕΜΑ** περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις «ανοικτού τύπου» σύντομης απάντησης, ελέγχου ιστορικών γνώσεων (**2.α.**) και (**2.β.**), που βαθμολογείται με **είκοσι πέντε (25) μονάδες**.

Τα θέματα χρειάζεται να είναι διατυπωμένα με ακρίβεια και σαφήνεια, χωρίς γενικόλογες, στριφνές ή γριφώδεις διατυπώσεις και αδόκιμο λεξιλόγιο. Αντίθετα, είναι σημαντικό να διατυπώνονται κατά τρόπο που να διευκολύνει την πλήρη κατανόηση των ζητούμενων από τους/τις μαθητές/τριες. Σε κάθε περίπτωση, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός χρόνος που έχουν οι μαθητές/τριες στη

διάθεσή τους, για να απαντήσουν τόσο στα θέματα που επιλέγονται από την Τ.Θ.Δ.Δ. (ΟΜΑΔΑ Α΄), όσο και σε αυτά που ορίζονται από τους/τις διδάσκοντες/ουσες (ΟΜΑΔΑ Β΄). Τα θέματα που υποβάλλονται, τέλος, χρειάζεται να είναι κατά το δυνατόν πρωτότυπα, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που ακολουθούν, ενώ ο βαθμός δυσκολίας θα πρέπει να είναι περίπου ίδιος για όλα τα θέματα της ίδιας τυπολογίας.

Ειδικότερα

Α. Το 1^ο ΘΕΜΑ περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις (1.α.) και (1.β.).

Με τις ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου του θέματος (1.α.) ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να:

- **ανακαλούν** στη μνήμη ιστορικές πληροφορίες, σχετικές με γεγονότα, πρόσωπα, χρονολογίες, συνθήκες κ.λπ.
- **επιλέγουν** μεταξύ εναλλακτικών ή πολλαπλών ιστορικών πληροφοριών
- **ταξινομούν/κατατάσσουν** βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων γεγονότα, πρόσωπα, χρονολογίες κ.λπ.
- **αντιστοιχίζουν** ιστορικές πληροφορίες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων
- **επιβεβαιώνουν** την ορθότητα ιστορικών πληροφοριών.

Το θέμα αυτό παρουσιάζει το πλεονέκτημα της αντικειμενικής αξιολόγησης των απαντήσεων. Το υπαρκτό μειονέκτημα των τυχαίων απαντήσεων θα μπορούσε να αποφευχθεί με κατάλληλες επιλογές, οι οποίες θα εστιάζουν περισσότερο στην κατανόηση της διδασκόμενης ύλης και των ιστορικών εννοιών, στην ικανότητα διακρίβωσης αιτίου και αιτιατού, στην κατανόηση του χώρου και του χρόνου, στον συνδυασμό της μοναδικότητας των γεγονότων ή των ιστορικών περιόδων με τα πρόσωπα ή τα συλλογικά υποκείμενα. Τα θέματα/ερωτήσεις μπορεί να είναι του τύπου πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης/κατάταξης στοιχείων ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή του τύπου διαζευκτικής απάντησης «σωστό-λάθος».

Επισημαίνεται ότι απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή:

- στον αριθμό και την ποικιλία των ερωτήσεων
- στην κάλυψη μεγάλου εύρους της εξεταστέας ύλης
- στη διατύπωση των ερωτήσεων (οι ερωτήσεις όλων των τύπων πρέπει να μην αφήνουν το περιθώριο εναλλακτικών απαντήσεων και, σε καμία περίπτωση, να μην είναι παραπλανητικές)
- στη σωστή χρήση των ιστορικών όρων
- στον προσεκτικό έλεγχο σε κάθε λεπτομέρεια (διάταξης, δήλωσης, στίξης, αρίθμησης, μοριοδότησης κ.λπ.).

Τέλος, επειδή το θέμα βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες,

(α) τα ζητούμενα στο σύνολό τους πρέπει να είναι πέντε (5) ή δέκα (10) του ίδιου τύπου, δηλαδή πέντε ή δέκα πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή του τύπου διαζευκτικής απάντησης. Εάν τα ζητούμενα είναι δέκα (10), μπορεί εναλλακτικά τα πέντε (5) να είναι ενός τύπου (π.χ. έλεγχος ορθότητας προτάσεων) και τα άλλα πέντε (5) διαφορετικού τύπου (π.χ. αντιστοίχιση).

(β) Ερωτήσεις τύπου συμπλήρωσης κενών, όπου ενδέχεται να οδηγούν σε μηχανιστική αποστήθιση της εξεταστέας ύλης ή κατάχρησης χρονολογικών δεικτών, προτείνεται να αποφεύγονται.

B. Το θέμα (1.β.), αναφορικά με **ιστορικούς όρους ή έννοιες** σε συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον (χώρο και χρόνο), ελέγχει την ικανότητα των μαθητών/τριών να:

- **ανακαλούν** ορισμούς, έννοιες, συνθήκες
- **κατανοούν** την ιδιαίτερη σημασία όρων και εννοιών σε συνάρτηση με το ιστορικό τους περιβάλλον
- **καθορίζουν** με ιστορική ακρίβεια –αναφορά του τόπου και του χρόνου– τους όρους και τις έννοιες
- **διατυπώνουν** με σαφήνεια και πληρότητα ιστορικό λόγο
- **εκφράζονται** χρησιμοποιώντας ορθά τη γλώσσα.

Η εξήγηση ιστορικών όρων/εννοιών περιορίζει τις αδυναμίες των ερωτήσεων κλειστού τύπου και δίνει στους μαθητές και στις μαθήτριες τη δυνατότητα της σύνθεσης στην απάντηση. Το θέμα αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί **μεσαιάς δυσκολίας**, εφόσον απαιτεί τον συνδυασμό απάντησης κλειστού τύπου και σύντομης απάντησης.

Επισημαίνεται η προσεκτική επιλογή όρων/εννοιών, κατά προτίμηση από διαφορετική ιστορική περίοδο. Επιλέγονται δύο (2) όροι/έννοιες, στην περίπτωση που η εξήγηση του καθενός προϋποθέτει απάντηση πάνω από πέντε (5) στίχους. Η βαθμολογία τους μπορεί να αναλυθεί π.χ. σε επτά (7) και οκτώ (8) μονάδες ($7+8 = 15$) ή ενδεχομένως κατά άλλον τρόπο· πάντα άμεσα συνδεδεμένο με τον βαθμό δυσκολίας και το εύρος της απαιτούμενης απάντησης για κάθε ζητούμενο. Στην περίπτωση που οι όροι είναι τρεις (3), τότε ο καθένας προτείνεται να μην ξεπερνάει τους πέντε (5) στίχους και βαθμολογείται με πέντε (5) μονάδες ($5+5+5=15$).

Γ. Το **2^ο ΘΕΜΑ** περιλαμβάνει δύο **ερωτήσεις ανοικτού τύπου [(2.α.), (2.β.)]**, σύντομης ανάπτυξης-απάντησης. Με αυτό το θέμα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να:

- **συγκεντρώνουν** ιστορικές πληροφορίες
- **αναπαράγουν** ιστορικές γνώσεις
- **περιγράφουν** ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα
- **αναζητούν** αίτια
- **επισημαίνουν** αποτελέσματα
- **ερμηνεύουν** ιστορικά γεγονότα/φαινόμενα και τον ρόλο προσώπων
- **εκφράζονται** με ακρίβεια και σαφήνεια παράγοντας ιστορικό λόγο.

Οι ερωτήσεις αυτές θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν **μεσαιάς δυσκολίας**, εφόσον οι απαντήσεις σε αυτές προϋποθέτουν αναπαραγωγή ιστορικών πληροφοριών, ενώ ταυτόχρονα δίνεται η δυνατότητα και σύντομης επεξεργασίας αυτών. Ελέγχεται δηλαδή όχι μόνο η ιστορική γνώση αλλά, με κατάλληλα ερωτήματα, η αφαιρετική, η ερμηνευτική και η κριτική ικανότητα των μαθητών/τριών.

Επισημαίνεται ότι κάθε ερώτηση του θέματος πρέπει να αντιστοιχεί σε διαφορετική ιστορική περίοδο. Προτείνεται, επίσης, να αποφεύγονται τα υποερωτήματα, ενώ η έκταση της απάντησης για κάθε ερώτηση να μην υπερβαίνει τους 10-12 στίχους.

Η συνολική βαθμολογία και των δύο ερωτήσεων [(2.α.), (2.β.)] ισούται με 25 μονάδες. Η δε βαθμολογία κάθε ερώτησης χωριστά διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας και το εύρος της απαιτούμενης απάντησης.

Δ. Τυποτεχνικά χαρακτηριστικά

- Γραμματοσειρά Calibri, μέγεθος χαρακτήρων 12
- Περιθώρια κανονικά: επάνω: 2,5 εκ., κάτω: 2,5 εκ., αριστερά: 2,5 εκ., δεξιά: 2,5 εκ.
- Πλήρης στοίχιση, διάστημα 0 και διάστιχο 1,5.
- Προσανατολισμός: Κατακόρυφος
- Εσοχές: Αριστερά-Δεξιά: 0 εκ.
- Με στοίχιση στο κέντρο αναγράφεται **ΟΜΑΔΑ Α'** με έντονα κεφαλαία γράμματα
- Ο αριθμός του θέματος αναγράφεται με έντονα στοιχεία αριστερά και πάνω από την εκφώνηση (π.χ.: **1^ο ΘΕΜΑ**)
- Σε κάθε θέμα, μετά το τέλος της εκφώνησης πατώντας Enter, αναγράφεται η βαθμολογία, με έντονα στοιχεία στην επόμενη σειρά και δεξιά.
- Μεταξύ των ερωτημάτων κάθε θέματος (π.χ.: 1.α., 1.β.) μεταβαίνουμε πατώντας Enter μετά την αναγραφή των μονάδων. Μεταξύ των θεμάτων (1^ο ΘΕΜΑ - 2^ο ΘΕΜΑ) μεταβαίνουμε πατώντας δύο φορές Enter μετά την αναγραφή των μονάδων.

[ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ](#)

Σημαντική παράμετρος, η οποία συνδέεται με την επιμορφωτική διάσταση της Τ.Θ.Δ.Δ., τόσο για τους/τις μαθητές/τριες όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς, είναι η ανάρτηση ενδεικτικών απαντήσεων για τα αντίστοιχα θέματα.

Στο πλαίσιο αυτό, σε ξεχωριστό προς ανάρτηση αρχείο (docx. και pdf.), προτείνονται τα ακόλουθα:

1° ΘΕΜΑ

1.α. Τα θέματα/ερωτήσεις είναι «αντικειμενικού τύπου» και μπορεί να είναι πολλαπλής επιλογής ή ορθής ταξινόμησης/κατάταξης στοιχείων ή αντιστοίχισης ή συμπλήρωσης κενού ή διαζευκτικής απάντησης «σωστό-λάθος». Οι απαντήσεις εδώ πρέπει να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι είναι μοναδικές και αδιαμφισβήτητες, αποκλείοντας κάθε περίπτωση ύπαρξης εναλλακτικής απάντησης. Δηλώνονται δε με απλή παράθεση των ορθών επιλογών, πχ: 1 (Σωστό), 2 (Λάθος), ή 1β, 2α, ή τη σωστή σειρά ακολουθίας, σε περίπτωση χρονολογικής κατάταξης ιστορικών όρων ή/και γεγονότων, ή τον ορθό ιστορικό όρο που λείπει, σε περίπτωση συμπλήρωσης κενών με τη σειρά που αυτοί (οι όροι) εμφανίζονται στο κείμενο.

1.β. Τα θέματα/ερωτήσεις αναφέρονται στον προσδιορισμό ιστορικών όρων ή εννοιών σε συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον (χώρο και χρόνο). Οι ενδεικτικές απαντήσεις εδώ, δίπλα στην όποια ιστορική έννοια ζητείται, οφείλουν να παραπέμπουν σε ενότητες/υποενότητες, με αναφορά στην αρχή και στο τέλος του σχετικού χωρίου.

2° ΘΕΜΑ

Το θέμα αυτό περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις «ανοικτού τύπου» σύντομης απάντησης (**2.α.** και **2.β.**). Οι ενδεικτικές απαντήσεις οφείλουν να παραπέμπουν σε ενότητες/υποενότητες με αναφορά στην αρχή και στο τέλος του/των σχετικού/ών χωρίου/ων. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορούν να δίνονται και επιπλέον οδηγίες, ώστε να αξιολογούνται θετικά και άλλες αρετές της απάντησης, όπως η συνθετική και κριτική σκέψη, η τεκμηριωτική ισχύς των επιχειρημάτων και η πρωτοτυπία στην ιστορική ανάλυση.